

SP4MP_MTO2

ÚKOL Č. 6

ANDREA STANÍKOVÁ

UČO: 363417

TÉMA: Informovanost studentů středních škol o zrakovém postižení.

VÝZKUMNÝ PROBLÉM: Míra informovanosti studentů středních zdravotnických škol a gymnázií v Moravskoslezském kraji o problematice osob se zrakovým postižením.

HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA: Jsou studenti středních zdravotnických škol a gymnázií dostatečně informováni o problematice osob se zrakovým postižením?

ÚVOD: Zrakové postižení nebo správněji osoby se zrakovým postižením jsou lidé s různými druhy a stupni snížených zrakových schopností. Zrakové postižení u těchto lidí ovlivňuje činnosti v běžném životě. Zrakové postižení velmi ovlivňuje vývoj osobnosti člověka. Zvláště u vrozeně nevidomých jedinců má zrakové postižení značný dopad na vývoj jejich osobnosti, a to ve složce kognitivní, pohybové i sociální.

V přístupu k těmto lidem je velmi důležité, aby intaktní společnost věděla nejen, co sebou přináší zrakové postižení, ale také jak s osobami se zrakovým postižením komunikovat, kdy nabídnout pomoc a zejména, jak svou pomoc realizovat. V tomto směru je důležitá osvěta. U studentů gymnázií i středních zdravotnických škol je velký předpoklad, že se s těmito lidmi budou v rámci své práce setkávat. Cílem našeho výzkumu je zjistit, jak jsou studenti těchto středních škol informováni o problematice zrakového postižení. Zda během jejich studií probíhá určitá osvěta. Jestli jsou studenti středních zdravotnických škol, kteří se s těmito lidmi budou běžně setkávat v rámci své praxe, lépe informováni o této problematice než studenti gymnázií, což není samozřejmostí. Chtěla bych se také zaměřit na jejich postoje, který zaujímají k osobám se zrakovým postižením.

VEDLEJŠÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY:

- Jak v tomto směru probíhá osvěta u těchto studentů?
- Přistupují děvčata i chlapci k osobám se zrakovým postižením stejně?
- Jsou studenti střední zdravotnické školy více informováni o dané problematice než...?
- Absolvují studenti během studia exkurze a semináře na dané téma?

Pro náš výzkum jsme zvolili kvantitativní postup. Budeme zkoumat míru informovanosti studentů střední zdravotnické školy a gymnázia v Moravskoslezském kraji o problematice osob se zrakovým postižením. Stanovili jsme si teoretickou hypotézu a praktické hypotézy, které budeme ověřovat a následně potvrzovat nebo vyvracet. Dotazník budou vyplňovat studenti prvních a čtvrtých ročníků těchto dvou zmíněných škol. Z těchto důvodů jsem zvolila kvantitativní výzkum. V našem výzkumu nebudu teorii vytvářet, pouze ověřovat.

TEORETICKÁ HYPOTÉZA

Studenti středních škol v Moravskoslezském kraji nejsou dostatečně informováni o problematice osob se zrakovým postižením.

PRACOVNÍ HYPOTÉZY

1. Studenti střední zdravotnické školy jsou lépe informováni o problematice osob se zrakovým postižením než studenti gymnázií.
2. Studenti vyšších ročníků jsou lépe informováni o problematice osob se zrakovým postižením než studenti nižších ročníků.
3. Na střední zdravotnické škole probíhá rozsáhlejší osvěta v tomto směru než na gymnáziích.
4. Děvčata k těmto osobám zaujímají empatictější postoj než chlapci.

KONCEPT: Typ školy

KONCEPTUALIZACE: Typ středního vzdělávání, které studenti absolvují.

OPERACIONALIZACE:

- Student střední zdravotnické školy
- Student gymnázia

KONCEPT: Lepší informovanost

KONCEPTUALIZACE: Vyšší míra získaných poznatků o zrakovém postižení, které vede k lepšímu porozumění dané problematiky

OPERACIONALIZACE:

- Frekvence přednášek pedagogů na dané téma
- Exkurze studentů do organizací pro osoby se zrakovým postižením
- Četba literatury o dané problematice

KONCEPT: Studovaný ročník

KONCEPTUALIZACE: Ročník, který v současnosti student studuje.

OPERACIONALIZACE:

- Studenti I. ročníku
- Studenti IV. ročníku

KONCEPT: Osvěta

KONCEPTUALIZACE: Osvěta – způsob jakým se studenti dozvídají informace o dané problematice, přednášky, semináře nebo exkurze na dané téma, které jsou pořádané prostřednictvím pedagogů nebo organizací pro osoby se zrakovým postižením.

OPERACIONALIZACE:

- Absolvování přednášek a exkurzí na dané téma
- Četnosti seminářů a exkurzí na dané téma
- Návštěva studentů Tyfloservisů nebo Tyflocentra

KONCEPT: Pohlaví

OPERACIONALIZACE:

- Muž
- Žena

KONCEPT: Empatičnost

KONCEPTUALIZACE: Empatičnost je míra vcítění se do pocitů a problémů druhého člověka.

OPERACIONALIZACE:

- Souhlas s tím, že osoba se zrakovým postižením se může plnohodnotně začlenit do intaktní společnosti
- Souhlas s tím, že pomoc nabízím, ale nevnučuji.
- Popis způsobu, jakým byste dopomohli nevidomé osobě přejít silnici

Pro náš výzkum jsem zvolila jako metodu sběru dat, dotazník a volný rozhovor. Výzkumný vzorek budou tvořit studenti druhých a čtvrtých ročníků, střední zdravotnické školy a gymnázia v Ostravě. Studenti budou dotazníky vyplňovat během vyučovací hodiny. Následně budu na zmíněných školách vést volné rozhovory s pedagogy. Pedagogů bych se chtěla zeptat na četnost přednášek nebo exkurzí, které studentům poskytují v rámci osvěty v oblasti problematiky osob se zrakovým postižením. Jak tyto přednášky a exkurze probíhají.

Dotazník bych chtěla rozdělit na dvě části. První část by obsahovala otázky týkající se samotného zrakového postižení (nejznámější zrakové vady, anatomie a fyziologie zrakového orgánu,...) a v druhé části bych se chtěla zaměřit na postoj studentů k osobám se zrakovým postižením.

Ukázka otázek v dotazníku.

1. Akomodace oka je?

- A) Schopnost oka vidět ostře předměty nacházející se v různé vzdálenosti před okem
- B) Schopnost oka vidět barevně
- C) Porucha vidění vyvolaná nesprávným zakřivením rohovky
- D) Nevím

2. Tyčinky umožňují oku?

- A) Barevné vidění
- B) Černobílé, mlhavé vidění při nízkém osvětlení
- C) Nevím

3. Osoba s krátkozrakostí má problémy s viděním?

- A) Do blízka
- B) Do dálky
- C) Do dálky i do blízka
- D) Nevím

4. **Nabídli byste nevidomé osobě pomoc například při přecházení silnice nebo orientaci v prostoru?**
- A) Rozhodně ano
 - B) Spíše ano
 - C) Nevím
 - D) Spíše ne
 - E) Rozhodně ne
5. **Napište postup, jak byste dopomohli nevidomé osobě přejít silnici (otevřená otázka).**
6. **Víte, že existuje obecně prospěšná společnost Tyflocentrum, která nabízí osobám se zrakovým postižením služby v rámci sociální rehabilitace?**
- A) Ano, Tyflocentrum znám a znám i nabídku služeb, které poskytuje
 - B) Slyšel jsem o této organizaci, ale jaké služby nabízí, nevím.
 - C) Nikdy jsem o této organizaci neslyšel
7. **Navštívili jste někdy v rámci studia nějakou organizaci sdružující osoby se zrakovým postižením? (Tyfloservis, Tyflocentrum, speciální školy pro žáky s vadami zraku,...).**
- A) Ano
 - B) Ne
 - C) Nevzpomínám si
8. **Absolvovali jste někdy v rámci studia přednášku či seminář na dané téma?**
- A) Ano
 - B) Ne
 - C) Nevzpomínám si
9. **Zajímáte se o problematiku osob se zrakovým postižením? (Čtete literaturu na dané téma, navštěvujete organizace sdružující osoby se zrakovým postižením, pravidelně se s těmito lidmi setkáváte).**
- A) Rozhodně ano
 - B) Spíše ano
 - C) Nevím
 - D) Spíše ne
 - E) Rozhodně ne
10. **V jakých oblastech si myslíte, že tyto osoby nejvíce ovlivňuje zrakové postižení? (otevřená otázka).**
11. **Představte si, že následkem úrazu nebo onemocnění přijdete o zrak, v čem by Vás nevidomost nejvíce ovlivnila (omezila)?**

12. **Souhlasíte s tím, že osoba se zrakovým postižením se může plnohodnotně začlenit do života intaktní společnosti?**
- A) Ano
 - B) Ne
 - C) Nemůžu posoudit

PRAKTICKÉ A ETICKÉ PROBLÉMY, KTERÉ MOHOU BĚHEM VÝZKUMU NASTAT.

U studentů se obávám negativistického přístupu k vyplňování dotazníku. Je zde také značné riziko, že budou studenti odpovědi v dotazníku opisovat, čemuž bych mohla předejít svou přítomností u vyplňování dotazníků. U pedagogů se obávám nedostatku času a také zkreslených odpovědí (Nebudou chtít říci, že přednášky na dané téma se studenty neabsolvují).

SEZNAM RELEVANTNÍ LITERATURY

1. LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169-195-X.
2. MORAVCOVÁ, D. *Zraková terapie slabozrakých a pacientů s nízkým vízem*. 1. vyd. Praha: Triton, 2004. ISBN 80-7254-476-4.
3. OPATŘILOVÁ, D., ZÁMEČNÍKOVÁ, D. *Předprofesní a profesní příprava zdravotně postižených*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. ISBN 80-210-3718-0.
4. SMÝKAL, J. *Tyfopedický lexikon jmenný*. Brno: Technické muzeum v Brně, 2006. ISBN 80-86413-30-6.
5. VÁGNEROVÁ, M. *Oftalmopsychologie dětského věku*. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-053-X.
6. VÍTKOVÁ, M. (ed.) *Integrativní speciální pedagogika. Integrace školní a sociální*. Brno: Paido, 2004a. ISBN 80-7315-071-9
7. HAMADOVÁ, P., KVĚTOŇOVÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. *Oftalmopedie*. Paido: Brno, 2007. ISBN 978-80-7315-159-1.
8. FINKOVÁ, D., LUDÍKOVÁ, L., RŮŽIČKOVÁ, V. *Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením*. Univerzita Palackého v Olomouci: Olomouc, 2007. ISBN 978-80-244-1857-5.
9. RENTOJÍEROVÁ, M., LUDÍKOVÁ, L. a kol. *Speciální pedagogika*. 4. Vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1475-9.
10. HAMADOVÁ, P., KVĚTOŇOVÁ, L., NOVÁKOVÁ, Z. *Oftalmopedie*. Paido: Brno, 2007. ISBN 978-80-7315-159-1.

Pěkně a pečlivě zpracovaný projekt, chválím zvláště pochopenou operacionalizaci a konceptualizaci (není to pravidlem ☺).